

Magdalena Pawłowska

Streszczenie pracy doktorskiej

Humor według Bolesława Prusa – kronikarza. Teoria i praktyka

Przedmiotem rozprawy jest humor Bolesława Prusa, rozumiany jako postawa poznawcza i podstawa organizacji pracy twórczej. W centrum rozważań pozostaje kronikarska działalność pisarza. Przyjęty cel badawczy to opisanie ewolucji humorystycznego projektu autora w wieloaspektowy sposób, umożliwiającą określenie jego funkcji w felietonach, które zostały kontekstowo powiązane z innymi tekstami publicystycznymi i literackimi. Analiza skupia się na wybranych artykułach i utworach kronikarza (w tym wierszach), pozwalających na zrekonstruowanie procesu kształtowania się teorii i praktyki humoru Prusa, ukazaniu przykładów, w których najlepiej się on manifestował, a także zbadanie tego, jakie znaczenie przyjmował w różnych okresach pracy dziennikarskiej autora. Krąg problemowo-tematyczny felietonów wybranych do omówienia tych kwestii ma na celu przedstawienie sylwetki Bolesława Prusa z nieznaną dotąd perspektywy, w odniesieniu do ważnych problemów współczesności i wypracowanych przez niego sposobów uczestnictwa w środowisku prasowym w roli kronikarza zmian zachodzących od lat siedemdziesiątych XIX wieku do początku XX wieku. Zaproponowana została nowa lektura tekstów, jakich nigdy dotąd nie zestawiano, a które pozwalają rozpatrywać ustalanie się ciągłości myśli humorystycznej Prusa. W poszczególnych rozdziałach ukazano to na podstawie wypowiedzi kronikarza dotyczących jego autorskiego programu i konkretnych zastosowań teoretycznych założeń humoru.

Rozprawa doktorska składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy z nich stanowi omówienie przedpola pracy humorysty i ukazuje drogę młodego autora do zawodu dziennikarskiego. Rozdział drugi koncentruje się na okolicznościach jego debiutu i wczesnej twórczości oraz sformułowanych wówczas postulatach dotyczących humorystyki, które dały podstawy do opracowania autorskiego programu. Rozdział trzeci poświęcony jest omówieniu relacji pomiędzy humorem Prusa a jego projektem „estetyki zdrowego rozsądku”. W rozdziale czwartym poddano analizie funkcję ironii i autoironii w praktyce dziennikarskiej humorysty, a także ich znaczenie w komunikacji z odbiorcami. Rozdział piąty zawiera omówienie pojednawczej funkcji humoru jako antropologicznego projektu wspierającego harmonijny rozwój jednostek i społeczeństw. W ostatniej części dysertacji, w rozdziale szóstym, przedstawiono znaczenie humoru jako „filozofii codziennego życia”, co pozwoliło usytuować go w pobliżu ważnych dla pisarza zagadnień epistemologicznych i psychologicznych.

Magdalena Pawłowska